

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

4

Vragen van de leden **Piri** en **Chakor** (beiden GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de *«buitengewone omstandigheden» die de Minister-President zouden nopen het parlement buitenspel te zetten* (ingezonden 16 september 2024).

Antwoord van Minister **Uitermark** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 17 september 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het voornemen van het kabinet om een asielcrisis uit te roepen en als zodanig hoofdstukken 1 tot en met 7 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000) buiten werking te stellen, zoals de Minister van Asiel en Migratie op 12 september in de Kamer aankondigde?

Antwoord 1

Het kabinet heeft in het regeerprogramma aangekondigd dat op basis van artikel 110 van de Vreemdelingenwet 2000 zo spoedig mogelijk een koninklijk besluit zal worden genomen om artikel 111 van diezelfde wet in werking te laten treden. Artikel 110 en artikel 111 maken het mogelijk om bij algemene maatregel van bestuur, indien buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, regels te stellen die afwijken van hoofdstukken 1 tot en met 7 van de Vreemdelingenwet. Zie verder het antwoord op de vragen 10, 11, 13 en 14.

Vraag 2

Bent u zich bewust van zowel de inhoud van de brief van de voormalig Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid d.d. 4 november 2022¹ als van de antwoorden van de op schriftelijke vragen van het lid Piri, d.d. 6 mei 2024², waarin de Staatssecretaris schreef dat *«blijkens de wetsgeschiedenis (...) voor de toepassing van dit artikel gedacht moet worden aan situaties van oorlog of andere buitengewone omstandigheden en niet aan vraagstukken met een structureler karakter, zoals een verhoogde asielinstroom»*?

Antwoord 2

Ja.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 3002.

² Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1657.

Vraag 3, 5, 7, 8, 9, 12 en 15

Bent u het oneens met de juridische beoordeling van de artikelen 110 en 111 Vw 2000 door de voormalig Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid uit de voornoemde brief, waarin hij aangaf dat «(...) voor wat betreft de reguliere asielinstromen geen sprake is van een buitengewone omstandigheid die de toepassing van het staatsnoodrecht rechtvaardigt. Omdat dit immers gaat om problemen van structurele aard, zoals de knelpunten in de reguliere opvang van vreemdelingen»? Zo ja, waarom? Kunt u uw antwoord juridisch onderbouwen?

Zijn er naar uw mening andere buitengewone omstandigheden, niet vraagstukken van meer structureler karakter, die het kabinet het recht geven om (voor een periode van drie maanden) per koninklijk besluit te handelen? Zo ja, welke?

Is de verhoogde asielinstroom een plotselinge, onvoorziene, zeer uitzonderlijke, buitengewone omstandigheid met grote maatschappij-ontwrichtende consequenties zoals de uitbraak van corona in 2020, waarbij volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in de eerste drie maanden van de uitbraak (maart, april, mei) 9.915 Nederlanders aan overleden? Zo nee, waarom niet?

Welke maatregelen zou het kabinet naar uw mening kunnen nemen bij inwerkingtreding van artikel 111 Vw 2000 zonder schending van het Vluchtelingenverdrag, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), de Kwalificatierichtlijn, de Asielprocedurerichtlijn en de Opvangrichtlijn? Deelt u de mening dat Nederland zich dient te houden aan de uitspraken van het Hof van Justitie van de EU en derhalve ook aan de uitspraak van dit Hof van 30 juni 2022³? Zo nee, waarom niet? Zo ja, deelt u de mening dat op grond van deze uitspraak ook Nederland niet is toegestaan om aanvragers te beletten om effectief toegang te krijgen tot de procedure voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming?

Deelt u de mening dat gebruikmaking van artikelen 110 en 111 Vw 2000 niet proportioneel is wanneer het ook mogelijk is om via het reguliere wetgevingsproces een wetsvoorstel bij de Kamer in te dienen? Zo nee, kunt u onder verwijzing naar de wetsgeschiedenis toelichten waarom er naar uw oordeel wel degelijk sprake is van een zeer uitzonderlijke situatie waardoor het reguliere wetgevingsproces waarbij de Kamer haar grondwettelijke taak als medewetgever op normale wijze kan uitoefenen geen doorgang kan vinden?

Bent u van mening dat de inwerkingtreding van artikel 111 Vw 2000 niet alleen toelaatbaar is volgens de letter, maar ook volgens de geest van de wet? Zo ja, waarom?

Antwoord 3, 5, 7, 8, 9, 12 en 15

De Vreemdelingenwet en de toepassing van de bevoegdheden die daarin zijn vastgelegd vallen onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Asiel en Migratie. Op voordracht van de Minister-President wordt, op basis van artikel 110 van de Vreemdelingenwet 2000, zo spoedig mogelijk een koninklijk besluit vastgesteld, waarmee artikel 111 van diezelfde wet in werking wordt gesteld. Hierbij is van belang dat een nog vast te stellen dragende motivering zal worden geleverd voor de inzet van de bevoegdheden in de artikelen 110 en 111 Vreemdelingenwet. Alle maatregelen die het kabinet neemt om de asielinstroom te beperken moeten in overeenstemming blijven met Europese regelgeving en internationale verdragen. Binnen het kabinet is aandacht voor het belang hiervan en het belang van de Grondwet en de verplichtingen die daaruit voortvloeien, waaronder die in verband met de positie van de volksvertegenwoordiging en de grondrechten.

Vraag 4

Is Nederland naar uw mening in staat van oorlog?

Antwoord 4

Nee.

³ Hof van Justitie van de EU, 30 juni 2022, C-27/22; ECLI:EU:C:2022:505.

Vraag 6

Kunt u als eerst verantwoordelijk Minister voor de Grondwet nauwkeurig aangeven aan de hand van welk toetsingskader beoordeeld dient te worden wanneer gebruik mag worden gemaakt van staatsnoodrecht?

Antwoord 6

Mijn ambtsgenoot van Justitie en Veiligheid is eerstverantwoordelijke Minister voor het staatsnoodrecht. De inzet van de artikelen 110 en 111 Vreemdelingenwet betreft een separate inzet van het staatsnoodrecht. Deze is mogelijk als er sprake is van buitengewone omstandigheden die niet dermate ernstig zijn dat er een noodtoestand in de zin van artikel 103 van de Grondwet moet worden uitgeroepen, maar die wel dermate ernstig zijn dat het noodzakelijk is om van de Vreemdelingenwet te kunnen afwijken.

Vraag 10, 11, 13 en 14

Bent u als Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van mening dat het buitenspel zetten van de volksvertegenwoordiging zal bijdragen aan het herstel van het vertrouwen van burgers in de politiek? Zo ja, waarom?

Hoe verhoudt het buitenspel zetten van de volksvertegenwoordiging zich tot de voornemens uit het regeerprogramma om de positie van de Kamer te versterken?

Hoe verhoudt het buitenspel zetten van de volksvertegenwoordiging zich tot de aanbevelingen van de Venetiëcommissie – die naar aanleiding van de motie Omtzigt c.s.⁴ zijn uitgebracht – over het versterken van de wetgevende macht?

Bent u van mening dat het buitenspel zetten van de volksvertegenwoordiging een voorbeeld is van goed bestuur en een sterke rechtsstaat? Zo ja, waarom?

Antwoord 10, 11, 13 en 14

Zoals in het regeerprogramma van dit kabinet is opgenomen, zal op voordracht van de Minister-President op basis van artikel 110 van de Vreemdelingenwet zo spoedig mogelijk een koninklijk besluit worden vastgesteld, waarmee artikel 111 van diezelfde wet in werking wordt gesteld. Artikel 111 biedt de regering de mogelijkheid om in buitengewone omstandigheden regels te stellen die afwijken van bepalingen uit de hoofdstukken 1 tot en met 7 van de Vreemdelingenwet. Deze afwijkende regels moeten worden opgenomen in een algemene maatregel van bestuur. Van belang hierbij is dat, na de inwerkingstelling van artikel 111, onverwijld een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer moet worden ingediend over het voortduren van de werking van artikel 111. Het koninklijk besluit, het bijbehorende voortduringswetsvoorstel en de eerste algemene maatregel van bestuur worden dragend gemotiveerd in één pakket voorgelegd aan de ministerraad. Het wetsvoorstel en de algemene maatregelen van bestuur zullen voor advies worden voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Het derde lid van artikel 110 bepaalt dat, indien het voorstel voor de voortduringswet door de Staten-Generaal wordt verworpen, artikel 111 onverwijld weer buiten werking wordt gesteld.

Vraag 16

Kunt u bovenstaande vragen afzonderlijk van elkaar en vóór het debat over de Algemene Politieke Beschouwingen beantwoorden?

Antwoord 16

Ik heb deze vragen binnen de door u gevraagde termijn beantwoord. Gezien de samenhang tussen verschillende vragen heb ik ervoor gekozen deze vragen gezamenlijk te beantwoorden.

⁴ Kamerstuk 35 510, nr. 11.